

2 (359)
2016

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Wielkopolska wczoraj i dziś

- 5 Od Redakcji
- ARTYKUŁY
- 7 *Witold Molik*
Dziedzictwo kulturowe Wielkopolski
- 23 *Fryderyk Mudzo*
Niemiecka wielka własność ziemska w Wielkopolsce
w latach 1815-1914
- 43 *Dariusz Jeziorny*
Misja pułkownika Harry'ego Wade'a do Polski a wybuch Powstania
Wielkopolskiego
- 57 *Wojciech Szymon Kowalski*
Instytucje giełdowe miasta Poznania w perspektywie historycznej
- 83 *Robert Kmiecik*
Geneza i rozwój wielkopolskiego samorządu gospodarczego na
przykładzie Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu
- 103 *Agnieszka Jeran*
Czy wielkopolska mentalność nadal istnieje? Analiza oparta na
danych Diagnozy Społecznej 2015
- 131 *Krzysztof Bondyra, Wojciech Jagodziński, Anna Świdurska*
Wielkopolskie rzemiosło w procesie kształcenia kadr
- 153 *Igor Ksenicz*
Samorządowa synergia? Współpraca zagraniczna województwa
wielkopolskiego, powiatu poznańskiego i miasta Poznania
- 181 *Julia Jachowska*
Wilda – o społecznych skutkach gentryfikacji
- 199 *Łukasz Skoczylas*
Poznańska Cytadela w oczach liderów pamięci społecznej
- ***
- 211 *Magdalena Sacha*
Kortau i Kortowo. „Czyściec” i kampus – narracje ‘nie-pamięci’,
‘nie-miejsca’ w przestrzeni
- 231 *Andrzej Sakson*
Purda Wielka na Warmii – tożsamość miejsca

MATERIAŁY

- 249 *Jerzy Kaczmarek*
Niewidzialny Poznań. Badania wizualne nad działaniami oddolnymi
mieszkańców miasta
- 271 *Łukasz Jastrząb*
„Krajobraz po Czerwcu”. Społeczny odbiór wydarzeń Poznańskiego
Czerwca 1956 r. w materiałach Urzędu Bezpieczeństwa
- 285 *Stanisław Jankowiak*
Reakcja władz na list pasterski arcybiskupa Antoniego Baraniaka
w 1966 roku
- 305 *Tomasz Budnikowski*
Niemieckie tropy na turystycznej mapie Poznania

OCENY I OMÓWIENIA

- 317 Henryk Olszewski, Ludzie Uniwersytetu w mojej pamięci
(omów. *Marceli Kosman*)
- 320 Zbigniew Mazur, Droga Niemiec do zjednoczenia wewnętrznego
(omów. *Aleksandra Trzcielińska-Polus*)
- 325 Łukasz Skoczylas, Pamięć społeczna miasta – jej liderzy
i odbiorcy (omów. *Monika Jania*)

Z KRONIKI NAUKOWEJ

- 331 *Ilona Romiszewska*, Niemcy we współczesnym świecie. Aspekt
gospodarczy, Poznań
- 338 *Bogumił Rudawski*, Polska i koniunktura międzynarodowa
(XIX-XXI w.)
- 340 *Mateusz Hurysz*, Pierwszy Prymas Polski Odrodzonej kard. Edmund
Dalbor i jego związki z Poznaniem

LIST DO REDAKCJI

- 345 *Anna Wolff-Powęska*, Uwagi do „Biuletynu Instytutu Zachodniego”
nr 237/2016

Szanowni Państwo,

tematyka kolejnego numeru „Przeglądu Zachodniego” dotyczy regionu i miasta, z którymi pismo utożsamia się nierozzerwalnie od początku swego istnienia. Zaproponowane przez autorów tematy sięgają przeszłości – tej XIX-wiecznej, chyba najbliższej emocjom i etosowi Wielkopolan, jak i wcześniejszej, w której również odnajdujemy znajome więzy łączące Poznań i otaczające go ziemie z kulturą, gospodarką i dziedzictwem Europy. Tożsamość „małej ojczyzny” twórców pracy organicznej oraz krzewieli nowoczesnych metod gospodarowania, oszczędzania i produkcji czynnie kształtują także przypadające w bieżącym roku wielkie rocznice, do których nawiązują opracowania o Poznańskim Czerwcu oraz obchodach milenijnych sprzed półwiecza. Zbuntowani robotnicy znakomicie zdawali sobie sprawę, jak ważne było przekazanie wiadomości o ich wystąpieniu wolnemu światu; celebrujący rocznicę chrztu Polski poszukiwali wsparcia dla wewnętrznej suwerenności narodu w sferze duchowości i przyniesionej z Zachodu kultury. Aktualne dyskusje publiczne i prowadzone od lat badania, których ułamek stanowią prezentowane materiały, pokazują, jak bardzo te wydarzenia determinują postawy dzisiejszych mieszkańców miasta. Z pewnością nie tylko obecność naocznych świadków czy usytuowany na placu Adama Mickiewicza pomnik sprawiają, że Czerwiec 1956 r. to żywy element poznańskiej świadomości.

Przenoszące nas we współczesność analizy socjologów zasiewają jednak wątpliwość, czy zaczerpnięta z przeszłości renowa Wielkopolski znajduje odzwierciedlenie w obecnej kondycji regionu i jego mieszkańców? Odpowiedź na to pytanie zapewne nie jest w pełni satysfakcjonująca, gdyż – obok napawającej dumą spuścizny – ukazuje współczesne słabości i niedociągnięcia. Studia dotyczące samorządów czy opracowania analizujące tkankę społeczną Poznania pozwalają zauważyć, jak znacznemu osłabieniu uległy tradycyjnie związane z Poznaniem i Wielkopolską postawy gospodarności, odpowiedzialności i pracy dla dobra wspólnego, choć równocześnie można dostrzec, może podszyte nadmiernym indywidualizmem, ambicje i troskę o wypracowane zasoby materialne oraz instytucje. Wolne od idealizowania odwołania do szczytnych rozdziałów przeszłości oraz akceptacja komplementarnej ciągłości dziejów – wraz z ich niepowodzeniami, słabościami, a czasem nawet wypieranymi przez lata dramatami – pozwala wyciągać wnioski dla kolejnych pokoleń. To proces czasochłonny i wielopłaszczyznowy, ale widać go zarówno wśród zmian dokonujących się lokalnie na poznańskiej Wildzie, jak i w odległym (ale tylko geograficznie) olsztyńskim Kortowie. Akceptacja całej historii jest bowiem jedynym sposobem, by ją zrozumieć, przede wszystkim zaś, by uczynić ją *magistra vitae*. Wszak przypatrujemy się **Wielkopolsce wczoraj i dziś**, by skierować myśli i działania ku przyszłości.

Zapraszam do lektury „Przeglądu Zachodniego”!

Natalia Jackowska

